

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията **Стилове на смислообразуване и влиянието им върху ефективността на дейността**

представена с цел да се получи образователната и научна степен ДОКТОР

Докторант: Ирина Стефанова Йончева

Написал становището: доц. д-р Елена Паспаланова

Трудът е в обем от 200 страници и отговаря на всички изисквания за подобни разработки. Състои се от 4 части и използвани са над 200 литературни източници основно на английски език.

В теоретичната част дисертантката представя в логическа последователност множество данни от литературата с цел да разкрие „смисъла на смисъла“ (*словосъчетанието е мое и съответно забележките към него трябва да са само към мен*) – започвайки от неговите източници, ролята на емоциите в смислообразуването, мотивационните му измерения и връзката му с ценностите. Освен това процесите на смислообразуване са разгледани и в по-широк социокултурен контекст и частта завършва с изясняване на основните стилове на смислообразуване, които са в центъра на собствените емпирични изследвания. Специално място е отделено за изясняване на конструкта „смисъл“ в работен контекст като от една страна се разграничават основните аспекти на смисъла в трудовата дейност, а от друга се разглежда и влиянието на лидерството върху смислообразуването. Теоретичната част е много богата на информация, която е успешно систематизирана и ясно очертава различните търсения в разбирането на този изключително сложен и многопластов процес „смислообразуване“.

Дисертационният труд включва 2 емпирични изследвания. Първото изследване е проведено с полуструктурирано интервю (75 участници) и цели да разкрие съдържанието на имплицитните теории за смисъла – неговото съдържание, предпочитаните стилове за конструиране на смисъл и потенциалното му влияние върху ефективността в работата. Резултатите от обработените чрез концептуален клъстерен анализ данни са в унисон с досегашното представяне на смисъла в литературата в три плоскости – като когнитивен конструкт, в екзистенциална перспектива и в личностово-ситуационен план. Провеждането на подобно изследване и обработката на данните от него е мащабна и изключително времеемка работа и заслужава признание. Тъй като решенията как да се организира в клъстери много богатата информация от интервютата

(с цел да се разкрие съдържанието на концепта смисъл) са арбитражни, дисертантката основателно е избрала да представя една много детайлна картина на разнообразните източници на смислообразуване. В заключение от това изследване се потвърждават или поставят под съмнение някои от базисните допускания за смисъла и се обосновава необходимостта от проверката им вече с количествени методи на изследване.

Второто изследване (представено в част 3 и 4 на дисертационния труд) цели да провери един оригинално разработен теоретичен модел, който предлага интегративна рамка за взаимодействието между редица променливи центрирани около връзката между стиловете на смислообразуване и ефективността в работата. Това изследване е количествено и дисертантката използва апробирани вече скали, но същевременно разработва и нови на базата на собственото качествено изследване – *Скала за измерване на Избягване на смисъла* и *Скала за измерване на Латентния смисъл*. Тази част от работата несъмнено представлява методологичен принос. Психометричните параметри на всички скали са проверени и в обработката на данните са включени само онези от тях, чиято надеждност е задоволителна. Хипотезите за взаимовръзките между заложените в модела променливи са ясно формулирани и добре обосновани както от литературните данни така и от данните получени в собственото качествено изследване и са проверени в извадка от 248 лица. Използваните статистически методи за обработка на получените данни са напълно адекватни за проверката на заложените хипотези.

Резултатите от статистическите анализи като цяло подкрепят хипотезите и са представени ясно в поредица от таблици. Също така ясно и прегледно е текстовото им обобщаване, което отново очертава цялостната картина на замисъла на този дисертационен труд. Трябва да се подчертае и обстоятелството, че количественото емпирично изследване е проведено в реална трудова среда (икономически организации) и поради това резултатите от него биха могли да се използват за целите на повишаването на ефективността от труда.

В заключение, смятам, че в това много стойностно изследване има редица приносни моменти – както методологични така и чисто съдържателни - и те са вярно представени от дисертантката. Мнението ми за разработката е изцяло позитивно и предлагам на Ирина Стефанова Йончева да се даде образователната и научна степен ДОКТОР. Приканвам и членовете на научното жури да гласуват в тази посока.

22. 04. 2018

Рецензент: Доц. д-р Елена Паспаланова